

B. M.

Η 1η Δεκέμβρη ήταν σίγουρα μια μέρα που θα καταγραφεί στην ιστορία της πόλης που προμήνυε πάντοτε τα παγκόσμια επαναστατικά ξεσπάσματα. Ο κατακλυσμός των δρόμων του Παρισιού από διαδηλώτριες και διαδηλωτές, με κίτρινα, κόκκινα ή και χωρίς γιλέκα, οι κραυγές διεκδίκησης που ενώθηκαν κάτω από το σύνθημα «Μακρόν, παραιτήσου», που πνίγηκαν κάτω από τα χημικά, τις χειροβομβίδες και τις αύρες, έχουν τουλάχιστον διαταράξει την κανονικότητα του χριστουγεννιάτικου στολισμού της πόλης. Έχουν όμως καταφέρει και κάτι πολύ ανώτερο: την εκδήλωση της συσσωρευμένης οργής μιας κοινωνίας που χρόνια βράζει κάτω από τη συνεχή επιδείνωση της ζωής της. Ένα μόνο σημάδι για αυτά που προμηνούνται, στους καιρούς που το μάτι του κυκλώνα της κρίσης έχει αρχίσει να περνάει από την ευρωπαϊκή περιφέρεια του νότου στο κέντρο της ηπείρου.

Από το πρωί χιλιάδες «κίτρινα γιλέκα» προσπάθησαν να προσεγγίσουν τα Ηλύσια Πεδία, χώρο της συγκέντρωσης του προηγούμενου Σαββάτου, τον οποίο η αστυνομία προσπάθησε να περιορίσει με δρακόντεια μέτρα φύλαξης και ταυτοποίησης όποιου εισέρχεται. Έτσι θα μπορούσε μετέπειτα να στηρίξει την κυβερνητική στρατηγική που θέλει να χωρίσει τους διαδηλωτές σε «ειρηνικά γιλέκα» και «μπαχαλάκηδες» των Ηλυσίων. Την ίδια ώρα συγκεντρώσεις λαμβάνουν χώρο σε πολλές περιοχές του Παρισιού. Στο σταθμό του Σαν Λαζάρ, σιδηροδρομικοί, σωματεία, φοιτητικοί σύλλογοι, η πρωτοβουλία για τον δολοφονημένο από την αστυνομία νέγρο Ανταμά, αλλά και «γιλέκα» συνενώνονται μαζί σε μια ταξική συγκέντρωση που θα επιχειρήσει να συναντήσει τους υπόλοιπους διαδηλωτές, εκφράζοντας την αναγκαία σύμπλευση και ριζοσπαστικοποίησης του κινήματος σε εργατική κατεύθυνση. Στη Σορβόννη, άλλοι φοιτητικοί σύλλογοι πραγματοποιούν συγκέντρωση ενάντια στην αύξηση των διδάκτρων για τους φοιτητές εκτός της ΕΕ. Στην Νασιόν η πλατφόρμα «Ρόζα Παρκς» που συντονίζει ενώσεις μεταναστών χωρίς χαρτιά και άλλες συλλογικότητες θα πραγματοποιήσει και αυτή μαζική συγκέντρωση και πορεία. Ένα μωσαϊκό λαού κάτω από ένα κοινό κάδρο: όλοι και όλες βρίσκονται τσακισμένοι σήμερα από τις

πολιτικές της κυβέρνησης Μακρόν, από την πρωτοφανή επιθετικότητα του γαλλικού κεφαλαίου, ενάντια, αυτή τη φορά, στους ίδιους του τους υπηκόους.

Η «κάθοδος των γιλέκων», πορεία ριζοσπαστικοποίησης τους

Τον τόνο δίνουν τα γιλέκα, κατά βάση λόγω της μαζικότητας και μαχητικότητας της συγκέντρωσης που πραγματοποιούν, η οποία γρήγορα καταλήγει σε βίαιες συγκρούσεις στους δρόμους του Παρισίου, σε οδοφράγματα και βανδαλισμούς τόσο συμβόλων του μεγάλου πλούτου αλλά και τυφλών στόχων, πολλές φορές δημόσιων υπηρεσιών. Πολλοί μίλησαν για γεγονότα πρωτοφανή εντός των τελευταίων 10 ετών στην ταραχώδη Γαλλική πρωτεύουσα, ενώ άλλοι για την μεγαλύτερη αστυνομική παρουσία σε αυτήν από τον Μάη του '68. Στο μίγμα τους, παρότι κοινωνικά ετερόκλητο, δεσπόζουν κάποιες βασικές συνιστώσες: γιλέκα φορούν κυρίως στρώματα που ανήκουν στην λευκή γαλλική εργατική τάξη, και μάλιστα την χαμηλά αμειβόμενη και συμπληρώνονται από ανέργους, αυτοαπασχολούμενους και μικρούς επιχειρηματίες.. Προέρχονται κυρίως από την γαλλική επαρχία που είδε την αγοραστική της δύναμη να μειώνεται δραματικά, ενώ το παριζιάνικο κεφάλαιο τους ζητάει να φάνε «παντεσπάνι». Είναι αυτοί που οργανώθηκαν πρώτα στα μπλόκα των μεγάλων λεωφόρων, απέναντι στην αύξηση των τιμών του πετρελαίου, πραγματοποιώντας μια «κάθοδο» προς την μητρόπολη του Παρισίου. Είναι αυτή η διαδρομή που επηρέασε την ίδια την υπόσταση και τα αιτήματα του αυθόρμητου κινήματος.

Μέσα σε αυτήν την διεργασία τα αιτήματα για την ακύρωση του μέτρου της αύξησης των τιμών του πετρελαίου, γρήγορα έδωσαν την κεντρική τους θέση σε μια γενικότερη διεκδίκηση της αγοραστικής δύναμης, της μείωσης του κόστους ζωής και των φόρων αλλά και της υπεράσπισης των κοινωνικών παροχών. Μάλιστα, εντός των τελευταίων εβδομάδων όπου η καρδιά των γιλέκων χτυπάει στο Παρίσι, τείνει να γίνει ηγεμονικό εντός του κινήματος, ένα αμιγώς εργατικό αίτημα: αυτό της αύξησης του βασικού μισθού (SMIC). Είναι αυτό το αίτημα που κάνει τους αστούς πολιτικούς εκπροσώπους να μην μπορούν καν να ενσωματώσουν ένα κομμάτι των γιλέκων, όπως και θα ήθελαν. Δεν είναι μόνο ο πρωθυπουργός Εντουάρντ Φιλίπ που τάχθηκε κατηγορηματικά κατά της αύξησης του βασικού μισθού γιατί κάτι τέτοιο «θα αντιτεθόταν στους νόμους της αγοράς», αλλά και η ίδια η Λε Πεν, η οποία εδώ και μήνες ψαρεύει στα νερά της κοινωνικής αγανάκτησης, αρνήθηκε την αύξηση και κάλεσε το κίνημα να περιοριστεί στις διεκδικήσεις που αφορούν τις τιμές του πετρελαίου. Εδώ φαίνεται όχι μόνο η τάση ριζοσπαστικοποίησης του αυθόρμητου κινήματος των «γιλέκων» καθώς αυτό προσεγγίζει όλο και περισσότερο ευρείες κοινωνικές διεκδικήσεις με δύναμη εργατική ηγεμονία, αλλά και το πολιτικό τείχος που στήνεται απέναντι στις ακροδεξιές, αντιδραστικές δυνάμεις, η οποίες δεν μπορούν

αντικειμενικά να βρουν πολιτικό χώρο. Έτσι, η εμφανής τους παρουσία στις απαρχές του κινήματος των γιλέκων, όταν αυτό περιοριζόταν στα ξεσπάσματα της επαρχίας και την αντίστοιχη αιματολογία τους, τείνει να φθίνει γραμμικά στην πορεία προς την μητρόπολη, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι τόσο υπαρκτές αντιδραστικές τάσεις εντός του, όσο και ακόμη περισσότερο, οργανωμένοι ακροδεξιοί πυρήνες, είναι ένα γεγονός που πρέπει να αγνοηθεί. Ο βασικός υπαίτιος όμως για την περαιτέρω ενίσχυσή τους, είναι η κυρίαρχη αφήγηση – αναπαραγόμενη από την πλειοψηφία των ΜΜΕ – που θέλει να στιγματίσει «γιλέκα» ως συλλήβδην ακροδεξιά, δίνοντας πραγματικά ζωτικό χώρο σε αυτήν εντός του κινήματος και ταυτόχρονα μεγαλοποιώντας τον ρόλο που παίζει στην εξέλιξη των γεγονότων.

Η «Δημοκρατία» ως βασικός πυλώνας ταυτότητας των «γιλέκων»

Υπάρχει, παράλληλα μια άλλη συστάδα αιτημάτων των «γιλέκων», που αφορούν ένα ζήτημα δυνάμει ριζοσπαστικότερο: αυτό της «Δημοκρατίας». Τα αιτήματα που εξέφρασαν εκπρόσωποι των γιλέκων στις λίγες συναντήσεις του με στελέχη της κυβέρνησης, ξεκινούσαν από την απαίτηση αυτές οι συναντήσεις να μεταδίδονται δημόσια (αρνούμενοι να λάβουν μέρος σε «κεκλισμένων των θυρών» συναντήσεις), ενώ έφταναν να αμφισβητούν σημαντικές συνταγματικές διατάξεις, όπως ο θεσμός της Γερουσίας, αλλά και η μισθολογική διαφορά του πολιτικού προσωπικού με τους υπόλοιπους εργαζόμενους. Πλάι σε αυτό το αίτημα «Δημοκρατίας», που επανεμφανίζεται στο γαλλικό «Νουί Ντεμπού» και στους Έλληνες «αγανακτισμένους», εκφράζονται και οι τρόποι οργάνωσης και πολιτικής αντιπροσώπευσης του κινήματος. Η πλειοψηφία των γιλέκων δηλώνει να μην ταυτίζεται ή/και να εκφράζεται από καμιά εκπροσώπηση πολιτική ή συνδικαλιστική, σε μια χώρα σαν την Γαλλία που διαθέτει πληθώρα τέτοιων. Η άρνηση αυτή και η απογοήτευση από την παλιά φρουρά εκπροσώπησης, εμφανίζει αυθόρμητες και μερικές μορφές οργάνωσης αλλά και έκφρασης, με χαρακτηριστική την απουσία στις περισσότερες περιπτώσεις οργανωμένων συλλογικών διαδικασιών πέρα από αυτές που παρέχουν τα κοινωνικά δίκτυα, αλλά και την εθνική σημαία και την «Μαρσεγίεζ» να αποτελούν τα βασικά σύμβολα διαδήλωσης. Η υπόσταση αυτή αποτελεί συχνά εύφορο έδαφος για καιροσκοπικές αντιδραστικές δυνάμεις, όμως παράλληλα συγκροτεί πρωτότυπους πειραματισμούς δημοκρατικής οργάνωσης. Όπως καταγράφει ο ιστορικός Ζεράρντ Νουαριελ στην εφημερίδα Λε Μόντ: *«αυτό που συμβαίνει στο κίνημα των Κίτρινων γιλέκων, είναι η ποικιλία των ταυτοτήτων τους, και κυρίαρχα ο μεγάλος αριθμός των γυναικών που αναλαμβάνουν το ρόλο του αντιπροσώπου του κινήματος, ρόλο που προηγουμένως περιοριζόταν μονάχα στους άντρες. Η ευχέρεια με την οποία αυτές οι λαϊκές ηγέτιδες εκφράζονται σήμερα μπροστά στις κάμερες είναι συνέπεια μιας διπλής εκδημοκρατικοποίησης: της ανόδου του μορφωτικού επιπέδου και της επίδρασης*

των οπτικοακουστικών μέσων επικοινωνίας σε όλα τα κοινωνικά στρώματα. Αυτή η δύναμη τους περιφρονείται πλήρως από τις ελίτ σήμερα. Και είναι αυτό το γεγονός που ενισχύει το αίσθημα αγανάκτησης του λαού».

Ένας ακόμη αποτυχημένος Βοναπάρτης

Ο πρώτος που σέρνει το χορό της περιφρόνησης δεν είναι άλλος από τον πρόεδρο της δημοκρατίας, Εμμανουέλ Μακρόν. Έχει πλέον όμως αποδειχθεί - σε αντίθεση με την προβαλλόμενη εικόνα παντοδυναμίας του - ότι τα θεμέλια της κοινωνικής συναίνεσης στη νεοφιλελεύθερη και αλαζονική πολιτική του είναι σαθρά, όπως σαθρά είναι και τα πόδια του θρόνου στον οποίο θέλει να καθίσει. Αυτός ο νέος Βοναπάρτης, δεν είναι αντίστοιχος του Ναπολέοντα, αλλά του Λουδοβίκου ανιψιού του. Για αυτό το όνομα Μακρόν έχει μετατραπεί σε πόλο συσπείρωσης των μαζών απέναντι στην αντιλαϊκή πολιτική, όχι μόνο στο απόγειο του τωρινού κινήματος, αλλά και στα κινήματα που προέκυψαν μετά την εκλογή του, αυτά της μάχης των σιδηροδρομικών και του φοιτητικού κινήματος. Για αυτό η απήχηση του προέδρου έχει φτάσει το ιστορικό δημοσκοπικό χαμηλό του 25%, την ώρα που αυτή των «γιλέκων» αγγίζει το 80%. Για αυτό και είναι θέμα χρόνου η φθορά και η κάθοδος της «Μακρονίας», όπως ονομάζεται σκωπτικά η εξουσία του «προέδρου των πλουσίων» (σημ: Ο πρόεδρος της 5ης Γαλλ. Δημοκρατίας μπορεί μονάχα να παραιτηθεί, καθώς το σύνταγμα δεν προβλέπει διαδικασία μομφής). Το τι μέλλει γενέσθαι όμως έπειτα από αυτήν, θα κριθεί και από την τροπή του κινήματος που συνταράσσει αυτή τη στιγμή την χώρα.

Εκφράζει η Αριστερά την κοινωνική οργή;

Είναι εμφανές ότι αν η ηχηρότερη μορφή κοινωνικής έκφρασης, ακόμη και αν ανήκει στο αυθόρμητο κίνημα, δηλώνει αδυναμία έως και άρνηση να εκπροσωπηθεί από την Αριστερά, την δύναμη που παραδοσιακά την εξέφραζε, κάτι πάει πρωτίστως λάθος με την τελευταία. Δεν μπορεί βέβαια να παραβλέπεται ο ρόλος των γνήσια αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων όπως το Νέο Αντικαπιταλιστικό Κόμμα (NPA), και των κομμουνιστικών δυνάμεων εντός του, το καλωσόρισμα που απεύθυναν εξ αρχής στην κοινωνική ανάταση και η συμβολή τους στην συνένωση της με το εργατικό κίνημα και στην κατάκτηση μιας συνολικής εργατικής ηγεμονίας και ενός αντικαπιταλιστικού πολιτικού προγράμματος. Είναι όμως σαφές ότι οι παραδοσιακές μορφές του συνδικαλιστικού κινήματος, με πρώτο το συνδικάτο της CGT, που διαθέτει μια μαζική και ριζοσπαστική βάση στην εργατική τάξη, δεν μπορεί να συνεχίσει να γυρνάει την πλάτη στην αγανάκτηση του λαού. Ενώ πολλά επιχειρησιακά σωματεία που πρόσκεινται στη CGT, έχουν εκφράσει τη στήριξη τους στα κοινωνικά αιτήματα, μέχρι και την έμπρακτη κάθοδο σε απεργία, η κεντρική ηγεσία της, παρότι

μετατοπισμένη από την αρχική γραμμή παντελούς απουσίας της, περιορίζεται ακόμη σε ανακοίνωση «καλέσματος προς τα γιλέκα» και δεν προχωράει στο αναγκαίο: την οργάνωση μιας γενικής πολιτικής απεργίας που θα συμπεριλάβει τα δίκαια κοινωνικά αιτήματα και θα θέσει υπό εργατική ηγεμονία. Αμφίδρομη θα είναι λοιπόν η σχέση του πόσο ψηλά θα θέσει το μποϊ της η κοινωνία και του αναστήματος της αριστεράς να ηγηθεί αυτής της ανάτασης. Μόνο μέσα τελικά από αυτές τις μαζικές κινηματικές διεργασίες θα μπορέσει η ίδια η ευρωπαϊκή αριστερά, ιστορικά χτυπημένη, να αναγεννηθεί και να εκφράσει τα κινήματα του 21ου αιώνα που σείουν πλέον όλα τα πλάτη της γηραιάς ηπείρου. Ή απλά η απουσία της θα αποτελέσει το ζωτικό χώρο για μια άνευ προηγουμένου ακροδεξιά επέλαση στο πολιτικό σκηνικό, εκμεταλλευόμενη κάθε αγανάκτηση του λαού, μόνο για να την στρέψει τελικά ενάντια στον ίδιο.

Και το μέλλον... διαρκεί πολύ

Οι οιωνοί πάντως στο γαλλικό κίνημα είναι μέχρι στιγμής θετικοί: την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές χιλιάδες μαθητές καταλαμβάνουν τα σχολεία, σε αλληλεγγύη με το κίνημα των γιλέκων, και καταστέλλονται άγρια από την αστυνομία. Φαίνεται να ξεσπάει έτσι ένα νεολαιίστικο κύμα, το οποίο αν εδραιωθεί, θα δώσει νέα ώθηση στο κίνημα. Η βάση των μεγάλων συνδικάτων έχει πιέσει, αποτελεσματικά, τις ηγεσίες τους, ώστε να συμπλεύσουν, τουλάχιστον διακηρυκτικά με το μεγάλο λαϊκό ποτάμι. Σε πολλές από τις πόλεις της επαρχίας οι -ξεχωριστές- συγκεντρώσεις «κόκκινων» (συνδικάτων) και «κίτρινων» γιλέκων ενώθηκαν σε κοινή πορεία. Το κίνημα των φοιτητών και τις νεολαίας με τις δικές τους διεκδικήσεις φαίνεται να κλιμακώνεται. Η συνένωση αυτών των ρευμάτων σε ένα ευρύ εργατικό-λαϊκό μέτωπο θα μπορέσει να εκφράσει μια γνήσια ανατρεπτική πολιτική, με εργατική ηγεμονία, απέναντι στον «Μακρόν και τον κόσμο του». Θα βρει αναπόφευκτα μπροστά του την αναλγησία της απολυταρχικής εξουσίας, που στις στιγμές της πολιορκίας της καταφεύγει στις «καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης», δείχνοντας ποιον θεωρεί τον μεγαλύτερο «τρομοκράτη»: την κοινωνία, τον λαό και τις διεκδικήσεις του. Από το κίτρινο της άρνησης μιας σαπισμένης κοινωνίας, της εφόδου στη Βαστίλη του καπιταλισμού, στο κόκκινο μιας νέας απόπειρας κοινωνικής χειραφέτησης στον 21ο αιώνα, τα γιλέκα έχουν το χρώμα της έκρηξης που προμηνύεται καιρό, και πλέον βρίσκεται κοντά μας.